
Η Κυκλοφοριακή Αγωγή στην Ελληνική Εκπαίδευση

Οδηγός για Εκπαιδευτικούς

Πάρκο Κυκλοφοριακής Αγωγής

Ιούνιος, 2025

Αθήνα

Συγγραφή

Μαρία Γελαστοπούλου, Σύμβουλος Α΄ του ΙΕΠ, Συντονίστρια της Επιστημονικής Μονάδας Ειδικής και Συμπεριληπτικής Εκπαίδευσης

Δήμητρα Λαμπρέλλη, Σύμβουλος Β΄ του ΙΕΠ

Χρυσοβαλάντης Στειακάκης, Αποσπασμένος εκπαιδευτικός στο ΙΕΠ

Παναγιώτα Θεοδωρακοπούλου, Αποσπασμένη εκπαιδευτικός στο ΙΕΠ

Αναστασία Βίτσα, Αποσπασμένη εκπαιδευτικός στο ΙΕΠ

Ασπασία Σίμψη, Σύμβουλος Α΄ του ΙΕΠ

Ευτυχία Κυριαζίδου, Αποσπασμένη εκπαιδευτικός στο ΙΕΠ

Συντονισμός

Παναγιώτης Πήλιουρας, Σύμβουλος Α΄ του ΙΕΠ, Προϊστάμενος του Τμήματος Α΄ Εκπαιδευτικής Καινοτομίας και Ενταξιακής Εκπαίδευσης

Μαρία Γελαστοπούλου, Σύμβουλος Α΄ του ΙΕΠ, Συντονίστρια της Επιστημονικής Μονάδας Ειδικής και Συμπεριληπτικής Εκπαίδευσης

Παυλίνα Χαραλαμπίδου, Σύμβουλος Β΄ του ΙΕΠ, Αναπληρώτρια Συντονίστρια της Επιστημονικής Μονάδας Εκπαιδευτικής Καινοτομίας

Επιμέλεια έκδοσης

Εμμανουήλ Σπανουδάκης, Αποσπασμένος εκπαιδευτικός στο ΙΕΠ

Χρυσοβαλάντης Στειακάκης, Αποσπασμένος εκπαιδευτικός στο ΙΕΠ

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν έργο αδειοδοτείται υπό τους όρους της άδειας Creative Commons Αναφορά Δημιουργού 4.0. Για να δείτε ένα αντίγραφο της άδειας αυτής επισκεφτείτε τον ιστότοπο: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.el>

Αναφορά Δημιουργού 4.0 (CC-BY)

ΙΕΠ (2025). *Η Κυκλοφοριακή Αγωγή στην Ελληνική Εκπαίδευση*. Αθήνα.

Η εικόνα της εισαγωγικής σελίδας δημιουργήθηκε μέσω του εργαλείου εικόνας της OpenAI για λογαριασμό του ΙΕΠ. Τα πρόσωπα, τα σώματα και το περιβάλλον που εμφανίζονται είναι ψηφιακά παραγόμενα, δηλαδή δεν απεικονίζουν υπαρκτά πρόσωπα.

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή	5
2. Ενεργός Πολίτης και Κυκλοφοριακή Αγωγή: Η οδική ασφάλεια δικαίωμα και ευθύνη	5
3. Προγράμματα Καλλιέργειας Δεξιοτήτων (ΠΚΔ) και Κυκλοφοριακή Αγωγή: Καλλιεργώντας Υπεύθυνους και Ενημερωμένους Πολίτες.....	8
4. Κυκλοφοριακή Αγωγή και Γνωστικά Αντικείμενα: Σύνδεση με την καθημερινή ζωή των μαθητών/τριών-πολιτών.....	9
5. Άλλες δράσεις.....	22
6. Επίλογος	22

1. Εισαγωγή

Η κυκλοφοριακή αγωγή αποτελεί διαχρονικά θεμελιώδη συνιστώσα της αγωγής του πολίτη, με άμεση επίδραση τόσο στην ατομική όσο και στη συλλογική ασφάλεια. Στο πλαίσιο της ελληνικής εκπαίδευσης, αναγνωρίζεται ως ένα καίριο πεδίο ανάπτυξης δεξιοτήτων ζωής, καθώς συνδέει τη θεωρητική γνώση με την καθημερινή εμπειρία και πρακτική.

Η ένταξη της κυκλοφοριακής αγωγής στο σχολικό περιβάλλον ανταποκρίνεται στην ανάγκη διαμόρφωσης υπεύθυνων και συνειδητοποιημένων πολιτών, οι οποίοι σέβονται τους κανόνες του οδικού δικτύου, αναγνωρίζουν τους πιθανούς κινδύνους και υιοθετούν ασφαλείς συμπεριφορές. Η ελληνική πολιτεία, μέσω του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού (Υ.ΠΑΙ.Θ.Α.) και του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ), έχει ενισχύσει την παρουσία της κυκλοφοριακής αγωγής στο σχολείο, ως μέρος ενός ευρύτερου στρατηγικού σχεδιασμού για την αγωγή του ενεργού πολίτη.

2. Ενεργός Πολίτης και Κυκλοφοριακή Αγωγή: Η οδική ασφάλεια δικαίωμα και ευθύνη

Το Πρόγραμμα Σπουδών (ΠΣ) «Δράσεις Ενεργού Πολίτη» <https://act.digitalschool.gov.gr/> προωθεί μια ολιστική και συνάμα στοχευμένη προσέγγιση, ενσωματώνοντας τους δεκαεπτά (17) Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ), όπως θεσπίστηκαν από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) το 2015, με σκοπό την ανάπτυξη δεξιοτήτων και στάσεων που ενισχύουν τον ενεργό ρόλο του πολίτη. Σκοπός είναι η καλλιέργεια δεξιοτήτων κριτικής σκέψης, συνεργασίας και κοινωνικής υπευθυνότητας, όπως και η εκπαίδευση πολιτών που αναλαμβάνουν ενεργό ρόλο στην αντιμετώπιση ζητημάτων τα οποία σχετίζονται με την αειφορία, την κοινωνική δικαιοσύνη και την προστασία του περιβάλλοντος. Μέσα από την έμφαση στην ατομική και τη συλλογική υπευθυνότητα οι μαθητές/τριες διαπιστώνουν τη δυνατότητά τους να συμβάλλουν ως πολίτες στη δημιουργία μιας δίκαιης, βιώσιμης ευημερούσας κοινωνίας. Πρόκειται για οριζόντια εκπαιδευτική παρέμβαση που εστιάζει στη διαθεματική και διεπιστημονική ανάλυση σημαντικών οικο-κοινωνικών θεμάτων, όπως και η κυκλοφοριακή αγωγή. Εντάσσεται στο υποχρεωτικό ωρολόγιο πρόγραμμα και διατρέχει όλη τη σχολική ζωή των μαθητών/τριών, προσαρμοζόμενη στις ανάγκες και τις δυνατότητες των διαφορετικών ηλικιών, τάξεων και επιμέρους σχολικών μονάδων (Οδηγός Εκπαιδευτικού - https://act.digitalschool.gov.gr/wp-content/uploads/2025/02/odigos_ekpedeutikou_2025-02.pdf, σ.11). Παρά την κατανομή των Προσδοκώμενων Μαθησιακών Αποτελεσμάτων (ΠΜΑ) σε τέσσερα (4) ηλικιακά επίπεδα (Προσχολική Εκπαίδευση, Δημοτικό, Γυμνάσιο, Λύκειο), μπορούν να εφαρμοστούν σε δράσεις οποιασδήποτε ηλικιακής ομάδας (ΠΣ «Δράσεις Ενεργού Πολίτη» - https://act.digitalschool.gov.gr/wp-content/uploads/2024/11/energus_politis.pdf, σ.61522).

Πιο συγκεκριμένα, ως προς την καλή υγεία και ευημερία (Στόχος 3) και τη βιωσιμότητα των Πόλεων και των Κοινοτήτων (Στόχος 11), τα θέματα ασφαλούς διαβίωσης αποτελούν βασική επιδίωξη. Δίνεται, επομένως, στους/στις μαθητές/τριες η δυνατότητα να σχεδιάσουν και να λάβουν μέρος σε δράσεις που καλλιεργούν τις γνώσεις, τις δεξιότητες, αλλά και να αναπτύξουν στάσεις ζωής απέναντι στην οδική ασφάλεια. Στον Πίνακα 1 παρουσιάζονται ενδεικτικές Δράσεις Ενεργού Πολίτη που σχετίζονται με την Κυκλοφοριακή Αγωγή.

Πίνακας 1. Δράσεις Ενεργού Πολίτη και Κυκλοφοριακή Αγωγή

Τάξη Βαθμίδα	17 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης	ΠΜΑ	Ενδεικτικές Δράσεις
Νηπιαγωγείο Α', Β', Γ' Δημοτικού	Στόχος 11 Βιώσιμες Πόλεις και Κοινότητες	- Προσδιορίζουν τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα ΑμεΑ στις μετακινήσεις τους. - Συμμετέχουν σε δράσεις που προάγουν τον βιώσιμο πολεοδομικό σχεδιασμό, συνεισφέροντας με ιδέες για τη βελτίωση των δημόσιων χώρων, τη μείωση των αποβλήτων και την αναβάθμιση των συγκοινωνιών στις κοινότητές τους.	https://act.digitalschool.gov.gr/actions/mia-geitonia-gia-olous-es-ena-programma-gia-tin-isotimi-prosvasi-olon-ston-dimosio-choro-kai-to-koinoniko-perivallon-tis-geitonias/ https://act.digitalschool.gov.gr/wp-content/uploads/2025/02/odigos_ekpedeutikou_2025-02.pdf (Οδηγός Εκπαιδευτικού), σ.52-59.
Δ', Ε', ΣΤ' Δημοτικού	Στόχος 3 Καλή υγεία και ευημερία Στόχος 11 Βιώσιμες Πόλεις και Κοινότητες	- Σχεδιάζουν και υλοποιούν εκστρατεία στη σχολική κοινότητα, σε συνεργασία με όμορα σχολεία, για την προώθηση της χρήσης ποδηλάτων για μικρές αποστάσεις, αναδεικνύοντας τα οφέλη της άσκησης και της μηδενικής περιβαλλοντικής επιβάρυνσης. - Συμμετέχουν σε δράσεις που προάγουν τον βιώσιμο πολεοδομικό σχεδιασμό, συνεισφέροντας με ιδέες για τη βελτίωση των δημόσιων χώρων, τη μείωση των αποβλήτων και την αναβάθμιση των συγκοινωνιών στις κοινότητές τους. - Χαρτογραφούν τη γειτονιά τους με σκοπό να εντοπίσουν σημεία επικίνδυνα είτε για την πρόκληση ατυχημάτων είτε λόγω του ότι είναι εκτεθειμένα σε φυσικούς κινδύνους (π.χ. πλημμυρικά φαινόμενα). - Σχεδιάζουν και πραγματοποιούν δράση εξέτασης του βαθμού καθολικής πρόσβασης σε ασφαλείς, χωρίς αποκλεισμούς πράσινους και δημόσιους χώρους της γειτονιάς τους, ξεκινώντας από το σχολείο τους, προτείνουν λύσεις και ευαισθητοποιούν την τοπική κοινότητα.	https://act.digitalschool.gov.gr/actions/mia-paidiki-chara-gia-olous-es/ https://act.digitalschool.gov.gr/wp-content/uploads/2025/02/odigos_ekpedeutikou_2025-02.pdf (Οδηγός Εκπαιδευτικού), σ.79-85.

Γυμνάσιο	Στόχος 3 Καλή υγεία και ευημερία Στόχος 11 Βιώσιμες Πόλεις και Κοινότητες	• Παρουσιάζουν σε μαθητικά συνέδρια στατιστικές αναλύσεις των αυτοκινητιστικών ατυχημάτων οργανώνοντας δράσεις πρόληψής τους. • Συμμετέχουν σε δράσεις που προάγουν τον βιώσιμο πολεοδομικό σχεδιασμό, συνεισφέροντας με ιδέες για τη βελτίωση των δημόσιων χώρων, τη μείωση των αποβλήτων και την αναβάθμιση των συγκοινωνιών στις κοινότητές τους.	https://act.digitalschool.gov.gr/actions/frontizo-gia-tin-asfaleia-stis-geitonies-tis-polis-mou/ https://act.digitalschool.gov.gr/wp-content/uploads/2025/02/odigos_ekpedeutikou_2025-02.pdf (Οδηγός Εκπαιδευτικού), σ.118-120.
Λύκειο	Στόχος 11 Βιώσιμες Πόλεις και Κοινότητες	• Συμμετέχουν σε δράσεις που προάγουν τον βιώσιμο πολεοδομικό σχεδιασμό, συνεισφέροντας με ιδέες για τη βελτίωση των δημόσιων χώρων, τη μείωση των αποβλήτων και την αναβάθμιση των συγκοινωνιών στις κοινότητές τους. • Δράση «Ενεργός Δημότης: Ψηφιακή εφαρμογή αποστολής αιτημάτων στις τοπικές αρχές». • Δημοσιοποιούν τα ευρήματά τους στην κοινότητα, δημιουργώντας ένα ολιγόλεπτο βίντεο για να παρουσιάσουν το όραμά τους σχετικά με τις υποδομές και το συγκοινωνιακό δίκτυο μιας αειφόρου κοινότητας, όπου τα μέσα μεταφοράς είναι ασφαλή, προσιτά και προσβάσιμα για όλους/ες.	https://act.digitalschool.gov.gr/wp-content/uploads/2025/02/odigos_ekpedeutikou_2025-02.pdf (Οδηγός Εκπαιδευτικού), σ.208.

3. Προγράμματα Καλλιέργειας Δεξιοτήτων (ΠΚΔ) και Κυκλοφοριακή Αγωγή: Καλλιεργώντας Υπεύθυνους και Ενημερωμένους Πολίτες

Στο πλαίσιο μιας σύγχρονης και ολιστικής προσέγγισης της εκπαίδευσης, τα ΠΚΔ αποτελούν καινοτόμα εκπαιδευτική δράση του Υ.ΠΑΙ.Θ.Α., σχεδιασμένη και υποστηριζόμενη από το ΙΕΠ. Βασικός τους στόχος είναι η ενίσχυση των ήπιων και κοινωνικών δεξιοτήτων των μαθητών/τριών και η καλλιέργεια στάσεων ενεργού και υπεύθυνου πολίτη απέναντι σε καίρια ζητήματα της καθημερινής ζωής.

Μέσα από θεματικές ενότητες, όπως αυτή της Κυκλοφοριακής Αγωγής, το σχολείο αναδεικνύεται σε πεδίο εκπαίδευσης σε αξίες, στάσεις και συμπεριφορές που σχετίζονται άμεσα με τη ζωή και την ασφάλεια των παιδιών στον δημόσιο χώρο. Η διδασκαλία της κυκλοφοριακής αγωγής υλοποιείται με βιωματικό και διαθεματικό τρόπο, ενισχύοντας τις γνώσεις, την επίγνωση και την υπευθυνότητα των μαθητών/τριών, είτε ως πεζών και ποδηλατών είτε ως μελλοντικών οδηγών.

Η συγκεκριμένη θεματική εντάσσεται στην ενότητα «Ζω Καλύτερα – Ευ Ζην» και περιλαμβάνει εκπαιδευτικές δραστηριότητες που προάγουν την κατανόηση βασικών κανόνων οδικής ασφάλειας, τη σωστή χρήση των μέσων μαζικής μεταφοράς, τον σεβασμό στον δημόσιο χώρο και την πρόληψη των τροχαίων ατυχημάτων. Μέσα από παιχνίδια ρόλων, εικονικές διαδρομές, κατασκευές, δημιουργικές δράσεις και συνεργατικά σενάρια, οι μαθητές/τριες αναπτύσσουν δεξιότητες που μεταφράζονται σε ασφαλείς καθημερινές πρακτικές.

Το ΙΕΠ, με παιδαγωγικά τεκμηριωμένο υλικό και συνεχή επιστημονική καθοδήγηση, υποστηρίζει τους/τις εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων στην εφαρμογή των ΠΚΔ. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη συνεχή επιμόρφωση και τη διάχυση καλών πρακτικών, προάγοντας τη σύνδεση θεωρίας και πράξης. Έτσι, ενισχύεται ο ρόλος του σχολείου ως βασικού θεσμικού πυλώνα για την οικοδόμηση μιας κοινωνίας με επίγνωση, ασφάλεια και σεβασμό στη ζωή.

Ειδικότερα, στον τομέα «Υγεία: Διατροφή – Αυτομέριμνα – Οδική Ασφάλεια» της θεματικής ενότητας «Ζω Καλύτερα – Ευ Ζην», έχουν αναρτηθεί στο ψηφιακό αποθετήριο του ΙΕΠ τα ΠΚΔ που παρουσιάζονται στον Πίνακα 2.

Πίνακας 2. Κυκλοφοριακή Αγωγή και Εργαστήρια δεξιοτήτων

Τάξη Βαθμίδα	Τίτλος Εργαστηρίου
Νηπιαγωγείο	«Με το ποδήλατο στο δρόμο με ασφάλεια κυκλοφορώ»
Νηπιαγωγείο	«Τον Κ.Ο.Κ. αγαπώ. Με ασφάλεια κυκλοφορώ»
Νηπιαγωγείο	«Οδική Ασφάλεια»
Νηπιαγωγείο	«Παί-ΖΩ στη γειτονιά του νηπιαγωγείου μου με ασφάλεια;»
Νηπιαγωγείο Δημοτικό	«Ο Σταμάτης και ο Γρηγόρης Πάνε Εκδρομή»
Νηπιαγωγείο Δημοτικό	«Ιππότες της Οδικής Ασφάλειας, Ιππότης Ευγένιος»
Νηπιαγωγείο Δημοτικό	«Οδική ασφάλεια Παντού και Πάντα!»
Δημοτικό	«Αειφόρος κινητικότητα- Ενεργοί τρόποι μεταφοράς»
Δημοτικό	«Ασφαλώς κυκλοφορώ με το ποδήλατό μου»
Δημοτικό	«Κυκλοφορώ προσέχοντας τη ζωή μου»
Δημοτικό	«Γνωρίζω, Προσέχω, Μετακινούμαι με Ασφάλεια!»
Δημοτικό Γυμνάσιο	«Κυκλοφορώντας με ασφάλεια»
Δημοτικό Γυμνάσιο	«Ηλεκτρονική Πλατφόρμα Κυκλοφορικής Αγωγής»
Γυμνάσιο	«Το δρόμου το Ασφαλές για το Γυμνάσιο»
Γυμνάσιο	«Κυκλοφορώ με ασφάλεια»

Γυμνάσιο	«Η Οδική Ασφάλεια και η Κυκλοφοριακή Αγωγή στην Υποχρεωτική Εκπαίδευση. Θεωρητικό Πλαίσιο και Διδακτικά Σενάρια»
Γυμνάσιο	«Kros - Knights for Road Safety: Διαθεματικές Δραστηριότητες για την Οδική Ασφάλεια»
Γυμνάσιο	«Ο Έλληνας Οδηγός στην Ελληνική Γελοιογραφία»

4. Κυκλοφοριακή Αγωγή και Γνωστικά Αντικείμενα: Σύνδεση με την καθημερινή ζωή των μαθητών/τριών-πολιτών

Καθώς τα ζητήματα Κυκλοφοριακής Αγωγής και Οδικής Ασφάλειας αποτελούν τόσο σημαντική πτυχή της κοινωνικής ζωής, απαντώνται και στα ΠΣ επιμέρους μαθημάτων σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Από την Προσχολική Εκπαίδευση μέχρι και το Λύκειο, οι μαθητές/τριες έχουν τη δυνατότητα να καλλιεργήσουν γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις που σχετίζονται με τα επιστημονικά δεδομένα τα οποία περιγράφουν και επεξηγούν την κίνηση των οχημάτων και των ανθρώπων στο δρόμο (Φυσική), τις κοινωνικές αξίες και διαστάσεις (Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή, Νεοελληνική Γλώσσα, Οικιακή Οικονομία), τις τεχνικές εφαρμογές και δυνατότητες (Τεχνολογία, Πληροφορική, Φυσική). Στον Πίνακα 3 παρουσιάζονται ενδεικτικές δραστηριότητες που προτείνονται στα νέα ΠΣ και σχετίζονται με την Κυκλοφοριακή Αγωγή.

Αντίστοιχα ΠΜΑ και Δραστηριότητες εμπεριέχονται και στα ΠΣ για την Ειδική Αγωγή, στα οποία δύνανται να ανατρέχουν οι εκπαιδευτικοί των Σχολικών Μονάδων Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, των Τμημάτων Ένταξης αλλά και της Παράλληλης Στήριξης. Έτσι, οι μαθητές/τριες ΑμεΑ μέσω του δικτυακού τόπου: <https://prosvasimo.iep.edu.gr/el/> έχουν πρόσβαση στη θεματική της Κυκλοφοριακής Αγωγής, με τρόπο που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες τους.

Επίσης, δραστηριότητες για την κυκλοφοριακή αγωγή προτείνονται και στα προγράμματα που αναπτύχθηκαν από το Τμήμα Ειδικής Αγωγής του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου στο πλαίσιο του Έργου ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΗ-ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ (2003ΣΕ04530072) ΕΝΕΡΓΕΙΑ: 1.1.4 «Αναβάθμιση και επέκταση του θεσμού της εκπαίδευσης ατόμων με ειδικές ανάγκες (ΑΜΕΑ) στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση» ΠΡΑΞΗ Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ: 1.1.4.α, τα οποία αξιοποιούνται από τους/τις εκπαιδευτικούς των Σχολικών Μονάδων Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΣΜΕΑΕ), των Τμημάτων Ένταξης, αλλά και της Παράλληλης Στήριξης στη γενική εκπαίδευση (Πίνακας 5). Έτσι, οι μαθητές/τριες ΑμεΑ έχουν πρόσβαση στη θεματική της Κυκλοφοριακής Αγωγής, με τρόπο που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες τους. Το συγκεκριμένο υλικό είναι διαθέσιμο σε ιστοσελίδα του ΙΕΠ, <https://prosvasimo.iep.edu.gr/el/>, στο πλαίσιο παραδοτέου της Πράξης του ΙΕΠ με τίτλο «Σχεδιασμός και ανάπτυξη προσβάσιμου εκπαιδευτικού και εποπτικού υλικού για μαθητές/τριες με αναπηρίες – Οριζόντια Πράξη» MIS 299743.

Τέλος, η κυκλοφοριακή αγωγή ως θεματική εμφανίζεται στα διδακτικά βιβλία και μάλιστα με τρόπο που να εξασφαλίζει την ισότιμη πρόσβαση όλων των μαθητών/τριών (Πίνακας 7).

Πίνακας 3. Η Κυκλοφοριακή Αγωγή στα Προγράμματα Σπουδών 2023

Τάξη	Μάθημα	Θεματικά Πεδία/ Ενότητες	ΠΜΑ	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Νηπιαγωγείο	Προσχολική Εκπαίδευση σ.58-59	Β. Παιδί, εαυτός και Κοινωνία Β.2 Κοινωνικές Επιστήμες	• Να κατηγοριοποιούν σύμβολα του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας και να περιγράφουν βασικούς κανόνες για την ασφαλή κυκλοφορία (ii). • Να αναγνωρίζουν βασικά σύμβολα του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας (ii). • Να εφαρμόζουν στην καθημερινότητά τους κανόνες του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας για την ασφαλή κυκλοφορία τους στον δρόμο (ii).	• Κάνουν περίπατο στο κέντρο της πόλης καταγράφοντας (π.χ. φωτογραφίζουν) σημεία που διευκολύνουν ή παρεμποδίζουν την ασφαλή μετακίνηση και δράση των παιδιών ή των ατόμων με κινητικές και άλλες δυσκολίες ή εντοπίζουν σχετικό υλικό στο διαδίκτυο. Κάνουν προτάσεις για ένα πιο «φιλικό» και ασφαλές για όλους περιβάλλον, τις οποίες αποτυπώνουν σε ένα μικρό βιβλίο και το παρουσιάζουν (π.χ. στους γονείς). • Με τη βοήθεια κάποιου/ας ενήλικα από την οικογένειά τους φωτογραφίζουν σήματα του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας που βρίσκονται στη διαδρομή τους από το σπίτι στο σχολείο. Οι ψηφιοποιημένες εικόνες/σήματα χρησιμοποιούνται σε ένα παιχνίδι προγραμματισμού σε ζευγάρια, όπου το κάθε παιδί θα πρέπει να εκτελέσει μια απλή διαδρομή στο δάπεδο εφαρμόζοντας τους κανόνες του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας.
Α΄ Δημοτικού	Μελέτη Περιβάλλοντος σ.20	Α. Πολιτειότητα Κυκλοφοριακή Αγωγή Ο/Η μαθητής/τρια ως επιβάτης/ιδα αυτοκινήτου	• Να αναγνωρίζουν και να ονομάζουν μέσα συγκοινωνίας. • Να συζητούν για τη χρησιμότητα των μέσων συγκοινωνίας. • Να ανακοινώνουν στην τάξη τις εμπειρίες τους: Πώς μετακινούνται καθημερινά οι γονείς τους και πώς ταξιδεύουν. • Να αναγνωρίζουν τους φωτεινούς σηματοδότες για τα οχήματα.	• Γίνονται μέσω θεατρικού παιχνιδιού επιβάτες αυτοκινήτων, τροχονόμοι και πεζοί/ές ή ζωάκια που πετιούνται στον δρόμο με κίνδυνο να προκαλέσουν ατυχήματα! Παιχνίδια με καρέκλες που γίνονται θέσεις αυτοκινήτου και κορδέλες ή υφάσματα διαμορφώνονται σε ζώνες ασφαλείας και καθισματάκια. Οι μαθητές/τριες σε ρόλο πολιτών που δεν υπακούν στους κανόνες κυκλοφορίας δοκιμάζουν όρια και κανόνες. • Ταξινομούν εικόνες που δείχνουν διάφορα μέσα συγκοινωνίας (ξηράς, θάλασσας, αέρα/ δίκυκλα,

				τετράτροχα/ παλαιότερα, σύγχρονα) και να τα ονομάζουν. • Συμμετέχουν σε παιχνίδια με πινακίδες κυκλοφορίας συζητούν για την ανάγκη και τη χρησιμότητα ενός Δήμου φιλικού προς τους/τις πεζούς/ές και τα παιδιά.
Β' Δημοτικού	Μελέτη Περιβάλλοντος σ.34	Α. Πολιτειότητα Κυκλοφοριακή Αγωγή Ο/Η μαθητής/τρια ως πεζός/ή/ Κώδικας Οδικής Κυκλοφορίας	• Να εκφράζουν στην τάξη τις εμπειρίες τους: Πώς μετακινούνται καθημερινά. • Να καταγράφουν με ζωγραφιές και λέξεις πώς πρέπει να συμπεριφέρονται όταν περπατούν, πού περπατούν, πού στέκονται, τι χρειάζεται να προσέχουν οι πεζοί/ές και ιδιαίτερα τα παιδιά όταν κυκλοφορούν. • Να αναγνωρίζουν τα ανθρωπάκια για τους/τις πεζούς/ές (τον Σταμάτη και τον Γρηγόρη) και τα συνδέουν με ανάλογες συμπεριφορές. • Να συνδέουν σήματα κυκλοφορίας με οδική συμπεριφορά. • Να ομαδοποιούν διάφορα μέσα συγκοινωνίας (ξηράς, θάλασσας, αέρα/ δίκυκλα, τετράτροχα/ παλαιότερα, σύγχρονα).	• Παίρνουν συνέντευξη από τον/τη σχολικό/ή τροχονόμο. • Δημιουργούν τις δικές τους ταμπέλες με κανόνες ασφαλούς κυκλοφορίας των παιδιών που περπατούν στον δρόμο. • Επισκέπτονται πάρκο κυκλοφοριακής αγωγής. • Εμπλέκονται σε θεατρικά παιχνίδια με παιδιά – πεζούς/ές και παιδιά – τροχοφόρα στους δρόμους.
Γ' Δημοτικού	Μελέτη Περιβάλλοντος σ.50	Α. Πολιτειότητα Κυκλοφοριακή Αγωγή Ο/Η μαθητής/τρια ως επιβάτης/ίδα σε μέσα μαζικής μεταφοράς	• Να ταξινομούν διάφορα μέσα συγκοινωνίας (ξηράς, θάλασσας, αέρα/δίκυκλα, τετράτροχα/ παλαιότερα, σύγχρονα). • Να διερευνούν συστάσεις ασφαλείας σε διάφορα μέσα μαζικής μεταφοράς (λεωφορεία, αεροπλάνα, πλοία, τρένα).	• Κατασκευάζουν με χαρτόκουτες τη μακέτα μιας γειτονιάς σε μια πόλη με δρόμους και σήμανση, με μέσα συγκοινωνίας, όλα με διάφορα κουτιά συσκευασιών που συγκεντρώνουν στην τάξη τους και τα μεταποιούν. • Συζητούν πώς θα ήταν η ζωή μας χωρίς κάποιο μέσο συγκοινωνίας. • Επισκέπτονται πάρκο κυκλοφοριακής αγωγής.

			• Να παρατηρούν τις συμπεριφορές και τις συνθήκες που επικρατούν τόσο μέσα στα μέσα μαζικής μεταφοράς όσο και στις στάσεις των λεωφορείων, των τρόλεϊ και του τρένου ή του μετρό. • Να προτείνουν μέτρα βελτίωσης των συνθηκών κατά τη μεταφορά των ανθρώπων στα μέσα μαζικής μεταφοράς όσο και στις στάσεις.	• Διερευνούν μελέτες περίπτωσης συμπεριφορών σε μέσα μαζικής μεταφοράς. • Εμπλέκονται σε παιχνίδια ρόλων με επιβάτες στη στάση ή στα μέσα μαζικής μεταφοράς.
Δ' Δημοτικού	Μελέτη Περιβάλλοντος σ.67	Α. Πολιτειότητα Κυκλοφοριακή Αγωγή Ο/Η μαθητής/τρια ως ποδηλάτης/ισσα	• Να καταγράφουν τον εξοπλισμό και την επιθυμητή συμπεριφορά ενός/μιας ποδηλάτη/ισσας για ασφαλή κυκλοφορία. • Να ερευνούν τι γίνεται σε άλλες χώρες και να καταγράφουν παρεμβάσεις στους δρόμους, προκειμένου να δημιουργηθούν ποδηλατόδρομοι ή δρόμοι ήπιας κυκλοφορίας ή σωστή σήμανση στους δρόμους στον Δήμο τους. • Να επιχειρηματολογούν για τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της χρήσης ποδηλάτου σε σχέση με το αυτοκίνητο ή τα μέσα μαζικής μεταφοράς. • Να περιγράφουν κανόνες στο πλαίσιο του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας (ΚΟΚ).	• Συμμετέχουν σε debate τριών ομάδων. Οι εκπρόσωποι των ομάδων υποστηρίζουν ο/η ένας/μία τη χρήση του ποδηλάτου, ο άλλος/η τη χρήση ιδιωτικού αυτοκινήτου και ο/η τρίτος/η τη χρήση μέσων μαζικής μεταφοράς. Οι ομάδες προετοιμάζουν τους/τις εκπροσώπους τους και τους/τις υποστηρίζουν κατά τη διάρκεια της ομιλίας τους. Κάθε ομιλητής/τρια έχει στη διάθεσή του ένα (1) λεπτό και το debate θα ολοκληρωθεί σε τρεις (3) γύρους. • Διοργανώνουν ποδηλατάδα με τη φροντίδα δασκάλων και γονέων και κυκλοφορία στη γειτονιά με ποδήλατο. • Επισκέπτονται πάρκο κυκλοφοριακής αγωγής. • Φτιάχνουν ταμπλό με παράγοντες που πρέπει να ελέγχονται πριν βγει κάποιος με το ποδήλατό του στον δρόμο (π.χ. εξοπλισμός, χρώμα ρούχων, η κατάσταση του ποδηλάτου, μουσική ή κινητό απαγορεύονται κτλ.). • Οργανώνουν καμπάνιες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης σε θέματα ασφαλούς κυκλοφορίας για όλη τη σχολική και την ευρύτερη κοινότητα. • Δημιουργούν animation και σύντομα βίντεο με θέματα κυκλοφοριακής αγωγής.

Γ' Δημοτικού	Νεοελληνική Γλώσσα σ.68	4. Λεξιλόγιο 4.1 Βασικό λεξιλόγιο, συνάψεις λέξεων, χρήση λεξικού	Να γνωρίζουν και να χρησιμοποιούν στον λόγο τους, προφορικό και γραπτό, επιλεγμένο θεματικό λεξιλόγιο της διδακτικής ενότητας.	Με βάση συχνόχρηστα ουσιαστικά της διδακτικής ενότητας (π.χ. ποδήλατο, κράνος), δημιουργία συνάψεων από τους/τις μαθητές/τριες (π.χ. ηλεκτροκίνητο ποδήλατο, πολύχρωμο κράνος) και ένταξη σε παράγραφο κατά την παραγωγή λόγου με σχετικό θέμα (π.χ. την ασφαλή μετακίνηση στη γειτονιά).
Δ' Δημοτικού	Νεοελληνική Γλώσσα	5 Μάθημα Κυκλοφοριακής Αγωγής – «Ασφαλώς ...κυκλοφορώ»		
Ε' Δημοτικού	Νεοελληνική Γλώσσα σ.99	2.6 Πολυτροπικότητα	Να αναπτύσσουν δεξιότητες οπτικού γραμματισμού διαβάζοντας κριτικά εικόνες.	Ανάγνωση εικόνων για την ασφάλεια στον δρόμο και την τήρηση κανόνων στις μετακινήσεις και σύγκρισή τους ως προς τις γλωσσικές και εικονιστικές διαστάσεις τους: Τι αναπαρίσταται κάθε φορά; Ποια χρώματα έχουν επιλεγεί; Το πλάνο είναι κοντινό ή μακρινό; Ποια σχέση διατηρούν τα εικονιζόμενα πρόσωπα με τον/τη θεατή;
ΣΤ' Δημοτικού	Νεοελληνική Γλώσσα	3.Γραμμα-τική περιγραφή 3.3 Σύνταξη	Να χρησιμοποιούν με αποτελεσματικό τρόπο απρόσωπα ρήματα και απρόσωπες εκφράσεις προσαρμόζοντάς τα στο αντίστοιχο επικοινωνιακό πλαίσιο.	Δραστηριότητες παραγωγής οδηγιών (παραρτητικών, συμβουλευτικών, αποτρεπτικών) για την ασφαλή μετακίνηση των μαθητών/τριών μέσα στην πόλη.
Ε' Δημοτικού	Φυσικά σ.62	Δυνάμεις- Κινήσεις. Τριβή – Παράγο-ντες από τους οποίους εξαρτάται	Να αναφέρουν περιπτώσεις που η τριβή είναι επιθυμητή και περιπτώσεις που η τριβή είναι ανεπιθύμητη.	- Τεχνολογία: Αγώνες αυτοκινήτων, διαφορετικά ελαστικά σε διαφορετικές καιρικές συνθήκες. - Τεχνολογία: Είδη λιπαντικών για μηχανές που χρησιμοποιούμε καθημερινά.
Ε' Δημοτικού	Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή σ.22	Γ. Η ζωή στη κοινότητα και στον ευρύτερο κόσμο 1.3 Δράσεις στη γειτονιά μου	Να αναστοχάζονται σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος και κυκλοφοριακής αγωγής.	

	Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή σ.23	2.3 Δράσεις στην πόλη/ στο χωριό μου	Να επεξεργάζονται τρόπους διαπραγμάτευσης και δράσης για την επίλυση των θεμάτων της πόλης/του χωριού τους (Τροχαία Ατυχήματα).	«Τροχαία ατυχήματα». Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες. Κάθε ομάδα δημιουργεί ένα ταμπλό με τα εξής θέματα: αίτια, συνέπειες και τρόποι αντιμετώπισης των οδικών τροχαίων ατυχημάτων (ατομικοί-κρατικοί). Τα ταμπλό αναρτώνται στον τοίχο της τάξης αφού πρώτα παρουσιασθούν από τις ομάδες.
Γ΄ Γυμνασίου	Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή	6.4 Τροχαία ατυχήματα κυκλοφοριακή αγωγή (Βιβλίο Μαθητή) σ.6, 52-53, 91		
Α΄ Λυκείου ΕΠΑΛ	Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή σ.8 Πολιτική Παιδεία	1. Ο ελεύθερος, υπεύθυνος και ενεργός πολίτης Κεφάλαιο 7 Ο Ελεύθερος Υπεύθυνος και Ενεργός Πολίτης 7.5 Κυκλοφοριακή αγωγή- Τροχαία ατυχήματα	- Η ιδιότητα του πολίτη στην ιστορική της εξέλιξη. - Να εφαρμόζουν τον ΚΟΚ.	Να προσκαλέσουν ειδικό σε θέματα κυκλοφοριακής αγωγής.
Α΄ Γυμνασίου	Οικιακή Οικονομία	3. Οικιακή ευημερία και Ικανότητες 3.5 Μεριμνώ για την υγεία και την ασφάλεια Στόχος 3.5.4. Ατυχήματα και πρώτες βοήθειες.	- Να ενισχύουν τη σημασία της έννοιας της ασφαλούς οδήγησης. - Να είναι ενημερωμένοι/ες για τα επιδημιολογικά χαρακτηριστικά των ατυχημάτων στις μεταφορές.	Α. Ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες κατάκτησης εννοιών - Δημιουργία εννοιολογικού χάρτη για τα είδη των ατυχημάτων και την παροχή πρώτων βοηθειών. - Καταιγισμός ιδεών για τους σημαντικότερους παράγοντες πρόκλησης ατυχημάτων. Γ. Σχέδιο εργασίας - Τραυματίες και απώλειες ανθρώπινων ζωών ανά κατηγορία ατυχημάτων στον ελλαδικό χώρο.

Γ' Γυμνασίου	Πληροφορική σ.173	1. Αλγοριθμική και προγραμματισμός υπολογιστικών συστημάτων	- ΥΣΚ, ΣΥΜ, ΣΥΝ, ΕΠΙ, ΚΥΤ, ΥΑΦ - Δημιουργούν με μαστόρεμα (tinkering) μια δική τους εφαρμογή, με κώδικα στο περιβάλλον προγραμματισμού επιστημονικών προγραμμάτων, για ένα αναπτυξιακά κατάλληλο επιστημονικό πρόβλημα.	Για παράδειγμα, μελετούν την κίνηση ενός οχήματος χωρίς οδηγό, την απόσταση που διανύει σε σχέση με την ταχύτητα και το χρόνο που απαιτείται για να σταματήσει το όχημα όταν ανιχνεύει ένα εμπόδιο και να ορίσουν προϋποθέσεις για να κυκλοφορεί με ασφάλεια.
Γ' Λυκείου	Πληροφορική σ.172-173	Αλγοριθμική – Προγραμ-ματισμός Υπολογι-στικών Συστημάτων Προγραμματισμός ρομπότ και υλικών διατάξεων.	Να υλοποιούν έργα εκπαιδευτικής ρομποτικής και υλικού προγραμματισμού εφαρμόζοντας τις ικανότητές τους στον προγραμματισμό.	Συναρμολογούν διατάξεις αυτοματισμού και ρομποτικής συνδυάζοντας μικροελεγκτές (π.χ. Arduino, Raspberry Pi) με κατάλληλους αισθητήρες (π.χ. θερμοκρασίας, φωτός, απόστασης). Ακολουθώντας, προγραμματίζουν τις διατάξεις αυτές με στόχο την επίλυση προβλημάτων. Εναλλακτικά, μπορούν να χρησιμοποιηθούν περιβάλλοντα προσομοίωσης διατάξεων αυτοματισμού και ρομποτικής, όπως το TinkerCAD. (αυτοματισμός φαναριού κυκλοφορίας πεζών τροχοφόρων).
Γ' Γυμνασίου	Τεχνολογία σ.26	Α. Αναλογικός και Ψηφιακός Κόσμος/ 1. Ηλεκτρολογία / Ηλεκτρονική και Τεχνολογίες Ψηφιακών Επικοινωνιών	Να δημιουργούν το μοντέλο-πρωτότυπο μιας έξυπνης πόλης και των υπηρεσιών της για τους πολίτες της.	Κατασκευή συστήματος ελέγχου κυκλοφορίας οχημάτων με αναπτυξιακή πλατφόρμα.
	Τεχνολογία σ.28	Γ. Μηχατρονική / Ρομποτική 2. Μηχατρονικά Συστήματα στην Υγεία, το Διάστημα και τη Βιομηχανική Παραγωγή	- Να κατασκευάζουν ένα ανδρειδές ρομπότ με απλά υλικά. - Να χρησιμοποιούν το ανδρειδές στην επίλυση ενός προβλήματος για την τοπική κοινωνία. - Να αναγνωρίζουν την προστιθέμενη αξία της τεχνολογίας στη βιομηχανική ανάπτυξη. - Να αναγνωρίζουν στοιχεία της «υπεύθυνης έρευνας».	Κατασκευή ενός ανδρειδούς ρομπότ σε μορφή σχολικού τροχονόμου για σηματοδότηση των οδηγών των οχημάτων που πλησιάζουν στη διάβαση του σχολείου.

Β' Γυμνασίου	Φυσική σ.36	Δυνάμεις και Κινήσεις 1.1 Η κίνηση. Η κίνηση των σωμάτων	• Να ορίζουν τη στιγμιαία ταχύτητα και να τη διακρίνουν από τη μέση ταχύτητα σε συγκεκριμένα παραδείγματα από την καθημερινή ζωή.	• Προβληματισμός, Συζήτηση, Υποθέσεις: Πώς μπορούμε να προβλέπουμε τη διάρκεια ενός ταξιδιού; Τι μετρά ο ταχογράφος των αυτοκινήτων; Όρια ταχυτήτων στους αυτοκινητόδρομους.
	Φυσική σ.45-47	Δυνάμεις και κινήσεις 3.2.2 Τριβή	• Να περιγράφουν και να αναφέρουν παραδείγματα της καθημερινής ζωής όπου η τριβή άλλοτε εμποδίζει και άλλοτε βοηθά την κίνηση ή επηρεάζει την ασφάλεια της κίνησής μας.	• Σύνδεση της πρόσφυσης των ελαστικών με τον συντελεστή τριβής λάστιχου – οδοστρώματος. – • Δυνάμεις τριβής στην κίνηση του αυτοκινήτου.
	Φυσική σ.56-57	4.5. Ομαλή κυκλική κίνηση.	• Να ορίζουν την ομαλή κυκλική κίνηση και να αναγνωρίζουν ότι σε αυτήν αλλάζει μόνο η κατεύθυνση και όχι το μέτρο της ταχύτητας. • Να ερμηνεύουν την ομαλή κυκλική κίνηση ως αποτέλεσμα ασκούμενων δυνάμεων με εφαρμογή του δεύτερου (2^{ου}) νόμου του Newton. • Να αναγνωρίζουν την περίοδο και τη συχνότητα ως μεγέθη που περιγράφουν την ομαλή κυκλική κίνηση.	• Εναύσματα Ενδιαφέροντος: Βίντεο, με αποσπάσματα με τον «γύρο του θανάτου». Διεπιστημονικές – Διαθεματικές Εφαρμογές της Θεωρίας, Γενίκευση, Εμπέδωση, Ερμηνείες με τον μικρόκοσμο: • Εφαρμογή της κυκλικής κίνησης σε θέματα ασφαλούς οδήγησης αυτοκινήτων και ποδηλάτων.
	Φυσική σ.58	5. Ενέργεια και Ύλη 5.1 Κινητική και Δυναμική ενέργεια	• Να διερευνούν ποιοτικά την κινητική ενέργεια μέσω των αποτελεσμάτων που επιφέρει.	• Διεπιστημονικές – Διαθεματικές Εφαρμογές της Θεωρίας, Γενίκευση, Εμπέδωση, Ερμηνείες με τον μικρόκοσμο: • Αναφορά στην οδική ασφάλεια, στη σημασία της κίνησης με μικρές ταχύτητες. Σύγκριση κινητικών ενεργειών του ίδιου αυτοκινήτου με διαφορετικές ταχύτητες. • Παρουσίαση βίντεο με δοκιμές ασφάλειας αυτοκινήτων, προβληματισμός και συζήτηση για τα αποτελέσματα της κινητικής ενέργειας. • Αναφορά στην παθητική ασφάλεια.

Β' Λυκείου	Φυσική Προσανατο- λισμού σ.56	1. Δυνάμεις- Κινήσεις/ 1.3 Γενική έκφραση του δεύτερου (2 ^{ου}) νόμου του Newton – Ώθηση Εσωτερικές-εξωτερικές δυνάμεις σε σύστημα	Να εξηγούν γιατί η γενική έκφραση του 2ου νόμου του Newton έχει ευρύτερη εφαρμογή.	Η χρησιμοποίηση υλικών από τους μηχανικούς αυτοκινήτων προκειμένου να αποφεύγονται τα μοιραία ατυχήματα (π.χ. ζώνες συρρίκνωσης στα αυτοκίνητα).
-------------------	--	--	--	--

Πίνακας 4. Κυκλοφοριακή αγωγή στο Πλαίσιο Αναλυτικού Προγράμματος Ειδικής Αγωγής (ΠΑΠΕΑ)

Πλαίσιο Αναλυτικού Προγράμματος Ειδικής Αγωγής	Ενότητα	ΠΜΑ	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Πλαίσιο Αναλυτικού Προγράμματος Ειδικής Αγωγής https://search.et.gr/el/fek/?fekId=158504	Γ. 1η ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Δεξιότητες αυτονομίας στο περιβάλλον 2. Προφύλαξη από κινδύνους σ.17-18	Να κυκλοφορεί στο δρόμο με ασφάλεια.	Δραστηριότητες κυκλοφοριακής αγωγής. Το παιδί μαθαίνει τα βασικά σήματα οδικής κυκλοφορίας, τους φωτεινούς σηματοδότες, τους κανόνες ασφαλούς οδήγησης ποδηλάτου και την ασφαλή διέλευση οδών κ.τ.λ.
	Γ. 3η ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Δεξιότητες προσαρμογής στο περιβάλλον 2. Το κοινωνικό περιβάλλον	Να ξέρει τον χώρο της κοινότητας που ζει.	Το παιδί με επισκέψεις και άλλους τρόπους γνωρίζει: Κεντρικά σημεία και τις υπηρεσίες της κοινότητας: πλατείες, δρόμοι, εκκλησία, κοινοτικό ή δημοτικό κατάστημα, ταχυδρομείο, πυροσβεστική υπηρεσία (περίπτερο, φούρνος, σουπερ μάρκετ), λαϊκή αγορά κ.α. Μετακινείται μέσα στην κοινότητα πεζή ή με μέσα συγκοινωνίας.

Πίνακας 5. Κυκλοφοριακή Αγωγή σε Προγράμματα για την Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση

Προγράμματα για την Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση	Ενότητα	ΠΜΑ	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Β΄ Δημοτικού Α.Π.Σ. για μαθητές με Προβλήματα Ακοής για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση	Αλληλεπίδραση Ανθρώπου-Περιβάλλοντος Μεταφορές σ.169	• Να αναγνωρίσουν μέσα μεταφοράς αγαθών και να τα ομαδοποιήσουν (ξηρά, θάλασσα, αέρας). • Να διακρίνουν τα μέσα μεταφοράς αγαθών από τα μέσα μετακίνησης ανθρώπων (συγκοινωνίες). • Να αναγνωρίσουν την ανάγκη της μεταφοράς των αγαθών από τον τόπο παραγωγής στον τόπο κατανάλωσής τους. • Να εξοικειωθούν με βασικούς κανόνες του κώδικα οδικής κυκλοφορίας που αφορούν στους/στις πεζούς/ές.	• Δημιουργούν ομαδικές καρτεπικολλήσεις (κολάζ) με τα μέσα μεταφοράς στα οποία αναγράφουν την ονομασία τους. • Παίζουν θεατρικό παιχνίδι με θέμα τη μετακίνησή τους με τα διάφορα συγκοινωνιακά μέσα. • Παίζουν παιχνίδια σχετικά με τον τρόπο που πρέπει να κυκλοφορούν στον δρόμο οι πεζοί και τα αυτοκίνητα, ακολουθώντας σήματα που έχουν ζωγραφίσει. • Επισκέπτονται πάρκο κυκλοφοριακής αγωγής αν υπάρχει δυνατότητα (Αισθητική Αγωγή, Φυσική Αγωγή, Γλώσσα). • Περιγράφουν τα μέσα μετακίνησης που χρησιμοποιούν οι ίδιοι και οι γονείς τους.
Α.Π.Σ. για μαθητές με Προβλήματα Ακοής για την Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	σ.52	• Να αντιληφθούν τη σημασία των διάφορων κωδίκων για την επικοινωνία και τον ιδιαίτερο ρόλο του γλωσσικού κώδικα.	• Επιλέγουν κάποιους κώδικες (ΚΟΚ π.χ.) και «μεταφράζουν» τη σημασία των συμβόλων τους γραπτώς στην ελληνική. • Φτιάχνουν επίσης ένα βίντεο με τα σήματα του ΚΟΚ στη νοηματική γλώσσα. • Χρησιμοποιούν το βίντεο σε δραστηριότητες κυκλοφοριακής αγωγής με μικρότερους/ες συμμαθητές/τριές τους (λογοτεχνία, νοηματική, εικαστικά, τεχνολογία, πληροφορική).
Α.Π.Σ. Εργαστηρίων Ειδικής Επαγγελματικής Κατάρτισης και Εκπαίδευσης	σ.25	• Να κατανοούν τη σημασία μεταφοράς του προφορικού λόγου σε γραπτό.	• Αποκωδικοποίηση λογογραμμάτων (πινακίδες, σήματα του κώδικα οδικής κυκλοφορίας).

Α.Π.Σ. Εργαστηρίων Ειδικής Επαγγελματικής Κατάρτισης και Εκπαίδευσης	σ.52, 74	• Να αποκτήσουν την δεξιότητα να κυκλοφορούν μόνοι/ες στη πόλη. • Να μπορούν να χρησιμοποιούν τα μέσα μαζικής συγκοινωνίας (λεωφορεία, τρόλεϊ, μετρό, τραμ ταξί, αεροπλάνο, τρένο). • Να γνωρίζουν τους κανόνες κυκλοφορίας στον δρόμο, στο πεζοδρόμιο και στους φωτεινούς σηματοδότες. • Να ξέρουν που βρίσκονται οι υπηρεσίες της πόλης τους και να μπορούν να τις προσεγγίσουν πεζοί/ές με ασφάλεια και σιγουριά.	• Μαθαίνουν από φύλλα εργασίας να αναγνωρίζουν τα μέσα συγκοινωνίας, τα τροχοφόρα, τρένα, πλοία, αεροπλάνα. • Ζωγραφίζουν στην τάξη στο μάθημα της Αισθητικής Αγωγής τροχοφόρα μέσα. • Εξασκούνται να αναγνωρίζουν τους φωτεινούς σηματοδότες και τους κανόνες διάβασης από διαβάσεις πεζών. Οργανώνεται συχνά από τους/τις εκπαιδευτικούς του σχολείου επίσκεψη στην πόλη και το μάθημα της Κυκλοφοριακής Αγωγής γίνεται στην πράξη.
Α.Π.Σ. Εργαστηρίων Ειδικής Επαγγελματικής Κατάρτισης και Εκπαίδευσης	Μετακίνηση σ.191	• Να χρησιμοποιούν ιδιωτικά και μαζικά μέσα μεταφοράς για την μετακίνησή τους.	• Δημιουργία εικονικού χώρου (πάρκο κυκλοφοριακής αγωγής).
Α.Π.Σ. για μαθητές με Αυτισμό	Οδική κυκλοφορία Σελ.128, 129,130,131 Χρήση δημοσίων μέσων μαζικής μεταφοράς Σελ.128	• Να αναπτύξουν δεξιότητες οδικής κυκλοφορίας. • Να γνωρίζουν βασικούς κανόνες και να ακολουθούν οδηγίες χρήσης των μέσων μαζικής μεταφοράς, π.χ. καθόμαστε πάντοτε όταν ταξιδεύουμε. • Να επιλέγουν το κατάλληλο λεωφορείο ή μέσο μαζικής μεταφοράς, ανάλογα με τον προορισμό τους.	• 14.1. -18.1. Ο/Η εκπαιδευτικός ετοιμάζει μια μακέτα στην τάξη με σπίτια, δρόμους με σήμανση, σχολείο, πάρκο. Δίνει στον/στη μαθητή/τρια ένα αυτοκινητάκι και του/της ζητά να σταματήσει στο κόκκινο φανάρι, να ξεκινήσει με το πράσινο, να κορνάρει (Μελέτη περιβάλλοντος). 14.2 -18.2. Επίσης, ετοιμάζει στο πάτωμα της τάξης μία (1) διάβαση και δύο (2) ξύλα με μία (1) πινακίδα που δείχνει το πράσινο και το κόκκινο ανθρωπάκι. Ο/Η εκπαιδευτικός διδάσκει τον/τη μαθητή/τρια να σταματά όταν ο/η ίδιος/α σηκώνει την πινακίδα με το κόκκινο ανθρωπάκι και να προχωρά πάνω στη διάβαση όταν σηκώνει την πινακίδα με το πράσινο ανθρωπάκι (Μελέτη περιβάλλοντος).
Διαφοροποιημένο Δ.Ε.Π.Π.Σ. & Α.Π.Σ. για Τυφλούς Μαθητές	Επικοινωνία (κώδικας)	• Να γνωρίσουν βασικούς κανόνες κυκλοφοριακής αγωγής.	• Τα παιδιά με κατάλληλες δραστηριότητες και παιχνίδια (π.χ. με αυτοκινητάκια,

	σ.73, αναφορές σε σ.205, 296, 415		αυτοσχέδια σήματα και κορδέλες μία πράσινη και μία κόκκινη, κ.ά.) μαθαίνουν κανόνες ασφαλείας και ασκούνται στο να αναγνωρίζουν σύμβολα που χρησιμοποιούνται στην καθημερινή ζωή και σήματα κυκλοφορίας (π.χ. πώς διασχίζουμε με ασφάλεια ένα δρόμο, απαγορεύεται η είσοδος, το πράσινο και το κόκκινο στα φανάρια, κ.ά.) (Μελέτη Περιβάλλοντος, Μουσική, Γλώσσα).
--	--------------------------------------	--	--

Πίνακας 6. Κυκλοφοριακή Αγωγή σε Υποστηρικτικό υλικό για προσαρμογές των ΑΠΣ για μαθητές/τριες με Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες

Υποστηρικτικό υλικό για προσαρμογές των ΑΠΣ για μαθητές/τριες με Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες	Ενότητα	ΠΜΑ	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Προσαρμογές Αναλυτικών Προγραμμάτων για τις Φυσικές Επιστήμες στο Δημοτικό	Ενότητα 10: Αλληλεπίδραση ανθρώπου – περιβάλλοντος σ.29	• Να καταγράψουν τα κύρια μέσα μεταφοράς ανθρώπων και αγαθών. • Να αναγνωρίσουν αναγκαιότητα των συγκοινωνιακών και μεταφορικών μέσων. • Να εντοπίσουν ορισμένα από τα προβλήματα που δημιουργεί η υπερανάπτυξη των μέσων μεταφοράς.	• Παρατηρούν φωτογραφίες μέσων μεταφοράς. Αναφέρουν ποια έχουν χρησιμοποιήσει. Περιγράφουν τις μετακινήσεις τους στη διάρκεια μιας μέρας. • Ζωγραφίζουν κάποιο μέσο μεταφοράς. • Ζωγραφίζουν έναν οδηγό αυτοκινήτου με ζώνη ασφαλείας. • Συζητούν για τους κανόνες ασφαλείας κατά την οδήγηση. • Παρακολουθούν σχετικό βίντεο. • Μαθαίνουν μέσα από συζήτηση ή ανάγνωση κειμένων για το νέφος και το κυκλοφοριακό πρόβλημα.

Πίνακας 7. Σχολικά Βιβλία

Τάξη	Μάθημα	Ενότητα	Προσβάσιμοι μορφότυποι των σχολικών βιβλίων για μαθητές/τριες με αναπηρία ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες
Δ΄ Δημοτικού	Νεοελληνική Γλώσσα Βιβλίο Μαθητή/τριας Α΄ τεύχος σ.74-89	Ενότητα 5 Μάθημα Κυκλοφοριακής Αγωγής – «Ασφαλώς ... κυκλοφορώ»	Easy to read-κείμενο για όλους σ.160-192 Με απόδοση στην ΕΝΓ Με μεγεθυσμένη γραμματοσειρά για Αμβλύωπες
ΣΤ΄ Δημοτικού	Νεοελληνική Γλώσσα σ.69-72	Ενότητα 10 Ατυχήματα Δραστηριότητες παραγωγής οδηγιών για την ασφαλή μετακίνηση των μαθητών/τριών μέσα στην πόλη.	Με μεγεθυσμένη γραμματοσειρά για Αμβλύωπες
Ε΄ Δημοτικού	Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή Βιβλίο Μαθητή σ.54-56 Βιβλίο Εκπαιδευτικού σ.34	Γ. Η ζωή στη κοινότητα και στον ευρύτερο κόσμο 1.3 Δράσεις στη γειτονιά μου 2.3 Δράσεις στην πόλη/ στο χωριό μου «Τροχαία ατυχήματα». Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες. Κάθε ομάδα δημιουργεί ένα ταμπλό με τα εξής θέματα: αίτια, συνέπειες και τρόποι αντιμετώπισης των οδικών τροχαίων ατυχημάτων (ατομικοί-κρατικοί).	Με μεγεθυσμένη γραμματοσειρά για Αμβλύωπες σ.54-56
Γ΄ Γυμνασίου	Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή	6.4 Τροχαία ατυχήματα κυκλοφοριακή αγωγή Βιβλίο Μαθητή σ.6, 52-53, 91.	Αμβλύωπες σ.79- 87
Α΄ Λυκείου ΕΠΑΛ	Πολιτική Παιδεία Βιβλίο Μαθητή σ.81, 91-93, 183	7.5 Κυκλοφοριακή αγωγή- Τροχαία ατυχήματα.	Αμβλύωπες

Δραστηριότητες και Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα συμπεριλαμβάνονται και σε λογισμικά που αξιοποιούνται για την εκπαίδευση μαθητών/τριών με αναπηρία, τα οποία είναι διαθέσιμα σε ιστότοπο του ΙΕΠ, <https://prosvasimo.iiep.edu.gr/el/>, στο πλαίσιο παραδοτέου της Πράξης του ΙΕΠ με τίτλο «Σχεδιασμός και ανάπτυξη προσβάσιμου εκπαιδευτικού και εποπτικού υλικού για μαθητές με αναπηρίες – Οριζόντια Πράξη» MIS 299743 (Πίνακας 8).

Πίνακας 8. Κυκλοφοριακή Αγωγή σε Λογισμικά – Πολυμεσικές εφαρμογές για μαθητές/τριες με αναπηρία

Τάξη	Μάθημα	Προσβασιμότητα
Δ' - ΣΤ' Δημοτικού	Νεοελληνική Γλώσσα για μαθητές/τριες με κινητικά προβλήματα	https://prosvasimo.iep.edu.gr/el/gia-mathites-me-kinhtika-provlimata/glwssa-d-st-dhmotikou-gia-mathites-me-kinhtika-provlimata
Δ'-ΣΤ' Δημοτικού	Νεοελληνική Γλώσσα Δημοτικού για μαθητές/τριες με προβλήματα όρασης σ.108-111	https://prosvasimo.iep.edu.gr/el/gia-mathites-me-provlimata-orashs/glwssa-d-st-dhmotikou-gia-mathites-me-provlimata-orashs Μετακίνηση στην πόλη Η σκηνή τέσσερα, βασική μέτριας χρονικής διάρκειας, παρέχει βασικές κατευθυντήριες οδηγίες στον/στη μαθητή/τρια σε σχέση με την είσοδο του/της στο μετρό και την μετακίνηση του στα διάφορα επίπεδα. Η πέμπτη σκηνή είναι βασική μέτριας χρονικής διάρκειας και παρουσιάζει στον/στη μαθητή/τρια τη διαδικασία αγοράς, έκδοσης και ακύρωσης των εισιτηρίων του μετρό. Με την σκηνή έξι, βασική μεγάλης χρονικής διάρκειας, ο/η μαθητής/τρια γνωρίζει τους κανόνες σωστής συμπεριφοράς στους χώρους του μετρό και γενικά σε παρόμοιους δημόσιους χώρους.

5. Άλλες δράσεις

Τα θέματα κυκλοφοριακής αγωγής και οι προεκτάσεις τους μπορεί να προσεγγιστούν μέσα από τις Σχολικές Δράσεις/Προγράμματα Αγωγής Υγείας ή Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Ταυτόχρονα, μπορούν να υλοποιηθούν προγράμματα με θέμα την κυκλοφοριακή αγωγή σε συνεργασία με εγκεκριμένους εξωτερικούς φορείς (Ν. 4823/2021 άρθρο 87, όπως τροποποιήθηκε με το Άρθρο 73, Ν. 5128/2024) ή και αρμόδια υπουργεία, όπως π.χ. το Υπουργείο Μεταφορών και τη Διεύθυνση Τροχαίας Αστυνομίας. Στις περιπτώσεις συνεργασίας με εξωτερικούς φορείς, οι εκπαιδευτές/τριες συμμετέχουν ως συνεργάτες/ιδες σε προγράμματα κυκλοφοριακής αγωγής ή οδικής ασφάλειας με την επίβλεψη και τον συντονισμό των εκπαιδευτικών του σχολείου. Έτσι, διατηρείται ο παιδαγωγικός έλεγχος, χωρίς να αποκλείεται η αξιοποίηση της ειδικής γνώσης των εκπαιδευτών/τριών.

Αντίστοιχα, στο Λύκειο, στις Ημέρες Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού παρέχεται το πλαίσιο για να ενταχθούν παρουσιάσεις και εργαστήρια για την οδική ασφάλεια και τον κώδικα οδικής κυκλοφορίας. Η εστίαση του περιεχομένου στις προαναφερόμενες δράσεις, ενισχύει και την ανάδειξη εκείνων των διαστάσεων που συνδέονται με την προστασία του περιβάλλοντος, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των πολιτών, τη βιωσιμότητα, ενώ ταυτόχρονα επιδιώκεται οι μαθητές/τριες να αναπτύξουν δεξιότητες ζωής και επιθυμητές συμπεριφορές, μέσω της ευαισθητοποίησής τους και σε θέματα κυκλοφοριακής αγωγής.

6. Επίλογος

Η Κυκλοφοριακή Αγωγή, αν και δεν αποτελεί αυτοτελές μάθημα στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, συνιστά αναπόσπαστο και ουσιώδες τμήμα της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Ο ρόλος της είναι καθοριστικός για την καλλιέργεια υπεύθυνων, ενημερωμένων και κοινωνικά ευαισθητοποιημένων πολιτών. Αξίζει να σημειωθεί ότι έχουν ληφθεί μέτρα ώστε όλα τα παιδιά που φοιτούν στο ελληνικό σχολείο να έχουν ισότιμη πρόσβαση στην κυκλοφοριακή αγωγή, μέσα από προσεκτικά σχεδιασμένες και επιστημονικά τεκμηριωμένες παρεμβάσεις, διασφαλίζοντας έτσι τη συμπερίληψη.

Μέσα από τη διδασκαλία βασικών αρχών οδικής ασφάλειας και την ανάπτυξη ορθής συμπεριφοράς στον δρόμο, το σχολείο συμβάλλει ουσιαστικά στην πρόληψη τροχαίων ατυχημάτων και στην ενίσχυση της κοινωνικής συνείδησης. Η έγκαιρη ενσωμάτωση της κυκλοφοριακής αγωγής από τις πρώτες βαθμίδες της εκπαίδευσης υποστηρίζει την εμπέδωση αξιών όπως ο σεβασμός, η υπευθυνότητα και η αυτοπροστασία. Παράλληλα, ενισχύει τη γενικότερη ποιότητα ζωής και την ασφάλεια στο κοινωνικό σύνολο, αποδεικνύοντας ότι η κυκλοφοριακή αγωγή αποτελεί κρίσιμο πυλώνα της σύγχρονης αγωγής του πολίτη.